

**Budovanie rodovej
rovnosti od začiatku**

**Súbor nástrojov na monitorovanie a
hodnotenie rodovej rovnosti v
zariadeniach predškolskej výchovy a
vzdelávania**

**Co-funded by
the European Union**

Informácie o projekte

GENDERBEST

NÁZOV PROJEKTU

Budovanie rodovej rovnosti od začiatku

Spolufinancované z programu Európskej únie Erasmus+

DOHODA O GRANTE

2021-1-RS01-KA220-SCH-000027947

KONZORCIUM

Pomoć deci (RS)

FORMA.Azione srl (IT)

Škola Dokoran Wide Open Schools n.o. (SK)

Predškolska ustanova "Veljko Vlahović" (RS)

SKRATKA PROJEKTU

Autori

EDIT SAKAČ, škôlka "Veljko Vlahović"
TEODORA OROS LAHOŠ, PU "Veljko Vlahović"
MILICA VUJINOVIĆ, PU "Veljko Vlahović"
EMA ERDEI KRIŽAN, PU "Veljko Vlahović"
SONJA KRSTIN, PU "Veljko Vlahović"
VESNA PEJAKOVIĆ, PU "Veljko Vlahović"
SLAVICA POROBIĆ, PU "Veljko Vlahović"

Vývojový tím

Liuti Sylvia, FORMA.Azione Palazzetti Chiara,
FORMA.Azione Curta Adina, FORMA.Azione
Giovagnoni Letizia, FORMA.Azione Marchetta
Chiara, FORMA.Azione Ujhazyova Michaela,
SD-WOS Sklenka Dr Miroslav, SD-WOS
Sklenkova Denisa, SD-WOS Ljiljana Vasić,
Pomoć deci
Svetlana Glodić, Pomoć deci

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie. Táto publikácia vyjadruje len názory autora a Komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.

Skratky a akronymy

ES	Európska komisia
ECEC	Vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve ¹
ECD	Vývoj dieťaťa v ranom veku
EIGE	Európsky inštitút pre rodovú rovnosť
EÚ	Európska únia
EÚ FRA	Agentúra Európskej únie pre základné práva
SWOT	Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, hrozby

---

¹Podľa Európskej komisie ide o akékoľvek regulované opatrenie, ktoré poskytuje vzdelávanie a starostlivosť deťom od narodenia do veku povinnej základnej školskej dochádzky, ktorý sa môže v Európe líšiť. Zahŕňa strediská a rodinné zariadenia dennej starostlivosti, súkromne a verejne financované zariadenia, predškolské zariadenia a zariadenia predškolskej výchovy.

Obsah

Autori 2

Skratky a akronymy 3

Úvod 5

1. O projekte 6

2. Východiskové body súboru nástrojov na monitorovanie a hodnotenie rodovej rovnosti v zariadeniach predškolskej výchovy a vzdelávania 7

Prečo je rodová rovnosť dôležitá? 7

Pohlavie 8

Rod 8

Rodová rovnosť 9

Digitálny aspekt rodovej rovnosti 10

Monitorovanie zohľadňujúce rodovú rovnosť 10

Hodnotenie 10

3. Metodický prístup a spôsob, akým sme k nemu pristupovali 11

Prístup 12

Pracovná sila 13

Kurikulum 14

Monitorovanie a hodnotenie 17

Riadenie a financovanie 18

4. Nástroje na hodnotenie prítomnosti rodovej rovnosti 20

Štandardy a ukazovatele pre hodnotenie prítomnosti rodovej rovnosti v rámci zariadení predškolskej výchovy a vzdelávania 20

Kontrolný zoznam pre hodnotenie prítomnosti rodovej rovnosti v rámci predškolského vzdelávania a starostlivosti 23

Úvod

Myšlienka nerovnosti medzi pohlaviami vychádza z presvedčenia, že muži a ženy sú protikladní z hľadiska osobnosti, schopností, zručností a preferencií. Tieto rozdiely sa hodnotia rozdielne, opäť podľa pohlavia. Premýšľavosť a agresivita sa opisujú ako "mužské" vlastnosti a považujú sa za hodnotnejšie ako emócie a pasivita, ktoré sa označujú za "ženské" vlastnosti, čo tiež zavádza mužskú dominanciu.

Zmena sociálnych a kultúrnych modelov správania, a najmä odstránenie stereotypov o rodových rolách v spoločnosti, je dôležitým prvkom základných zásad Dohovoru o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu (článok 6). Dohovor poveruje signatárske štáty, aby prijali opatrenia zamerané na zmenu sociálnych a kultúrnych modelov správania, ako aj na odstránenie predsudkov, zvykov a praktík, ktoré podporujú a pestujú podradnosť alebo nadradenosť pohlaví a stereotypy, a zároveň podporujú také kultúrne vzory a sociálne situácie, ktoré podporujú spoločnú zodpovednosť žien a mužov pri výchove detí.

Isté je, že väčšina stereotypov a predsudkov pretrváva dodnes, ale povedomie ľudí o potrebe zmeny v tejto oblasti sa výrazne zmenilo. Aj dnes sa vedú diskusie o tom, čo je a čo nie je rodová rovnosť, a spájajú sa s rôznymi témami, pojmami, organizáciami, pričom implikujú niečo, čo rodová rovnosť v skutočnosti nepredstavuje. Žiaľ, stále sa stretávame s príkladmi rodových stereotypov v školách, ako aj s prítomnosťou fyzického, verbálneho a sexuálneho zneužívania. Je zrejmé, že každá spoločnosť, vrátane všetkých partnerských krajín tohto projektu, potrebuje objasnenie a vysvetlenie pojmu rodová rovnosť a viac informácií o tejto téme, čo by viedlo k lepšiemu pochopeniu problematiky a následne k navrhnutiu stratégií na prekonanie stereotypov a predsudkov.

V rámci celého vzdelávacieho systému existujú rozdiely a nerovnosti, ktoré súvisia s rodovou problematikou. Okrem toho sú rodové rozdiely prítomné, pokiaľ ide o vzdelávacie profily - napríklad ženy a dievčatá sú stále nedostatočne zastúpené v odboroch STEM (prírodné vedy, technológia, inžinierstvo a matematika), zatiaľ čo chlapci sú nedostatočne zastúpení v spoločenských vedách.

Predškolské a školské systémy môžu byť lídrami zmien, pokiaľ ide o dosiahnutie rodovej rovnosti.

Práca na dosiahnutí rodovej rovnosti je predpokladom riešenia týchto problémov a vytvorenia rovnejšej spoločnosti. Dosiahnutím rovnosti budú mať všetky rôzne skupiny žien a mužov možnosť formovať spoločnosť a svoj vlastný život.

1. O projekte

Keďže boj proti rodovým stereotypom od útleho veku je jedným z kľúčových cieľov Stratégie EÚ pre rodovú rovnosť 2020 - 2025 a cieľov udržateľného rozvoja OSN do roku 2030 (cieľ 5), gender mainstreaming - zahrnutie hľadiska rodovej rovnosti do kľúčových činností, procesov a politík sa považuje za najefektívnejší spôsob, ako dosiahnuť stanovené ciele EÚ a OSN. Vzhľadom na to, že Rámec kvality EÚ pre predškolské vzdelávanie a starostlivosť poskytujú komplexné usmernenia pre všetky oblasti predškolského vzdelávania a starostlivosti, ktorými je potrebné sa zaoberať v záujme dosiahnutia celkovej kvality predškolského vzdelávania, umožňujú poskytovateľom predškolského vzdelávania a starostlivosti monitorovať a posudzovať, ako je rodová rovnosť zahrnutá v každej z oblastí hodnotenia kvality ako najlepší spôsob podpory rodovej rovnosti od útleho veku.

COVID-19 ukázal, že je dôležité, aby všetci pracovníci v oblasti vzdelávania a deti mali aspoň základné digitálne zručnosti. V prístupe k digitálnym nástrojom existuje obrovský rodový rozdiel, najmä ak sú zdroje obmedzené. Vzhľadom na to všetko sa partnerstvo zaviazalo poskytnúť pedagógom, podporným tímom a poskytovateľom odbornej prípravy inovatívne metódy a nástroje na ich profesionálny rozvoj a rozvíjať tímy odborných školiteľov, ktorí dokážu zabezpečiť udržateľnosť nadobudnutých vedomostí a zručností, aby pracovali na znižovaní rodových rozdielov a rodovej nerovnosti vo využívaní digitálnych nástrojov, t. j. nerovnosti medzi chlapcami a dievčatami.

Hlavným cieľom projektu "Budovanie rodovej rovnosti od začiatku - GENDERBEST" je podporiť pedagógov, manažérov predškolských zariadení a ďalších odborníkov z praxe pri zlepšovaní rodovej rovnosti a rodovej rovnosti v prístupe k digitálnym nástrojom v predškolských zariadeniach vo všetkých aspektoch, ktoré zabezpečujú inkluzívnu kvalitu v predškolskom vzdelávaní a starostlivosti v súlade s rámcom kvality EÚ pre vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve. Zároveň je cieľom posilniť ich schopnosť monitorovať a samohodnotiť začlenenie rodovej problematiky do predškolského vzdelávania a starostlivosti.

Prostredníctvom projektu GENDERBEST sme vytvorili nástroje na sebahodnotenie, aby si každý mohol overiť svoje (ne)vedomé predsudky v súvislosti s pohlavím, rodovými rolami a očakávaniami rôznych pohlaví. Tieto nástroje sú určené pre pedagógov a rodičov a ďalších členov rodiny. Nástroje boli testované v Srbsku, na Slovensku a v Taliansku. Výsledky jasne ukázali, že hoci obe skupiny veľmi dôležitých ľudí v živote každého malého dieťaťa súhlasia s tým, že rodová rovnosť je dobrá myšlienka, potrebujú rady a usmernenia, ako podporovať rodovú rovnosť a vyhnúť sa škodlivým stereotypom v praxi.

Bola tiež vytvorená zbierka príkladov osvedčených postupov, ktorá ponúka praktické a užitočné nápady, ako podporovať rodovú rovnosť spôsobom prijateľným pre deti.

Predstavujeme tu tretí produkt projektu: Súbor nástrojov na monitorovanie a hodnotenie rodovej rovnosti v zariadeniach predškolskej výchovy a vzdelávania. Mal by umožniť každému

v každom zariadení predškolskej výchovy a vzdelávania pravidelne monitorovať a vyhodnocovať svoje politiky a postupy s cieľom rozvíjať podmienky pre budovanie rodovej rovnosti od samého začiatku.

2. Východiskové body súboru nástrojov na monitorovanie a hodnotenie rodovej rovnosti v zariadeniach predškolskej výchovy a vzdelávania

Prečo je rodová rovnosť dôležitá?

Pohlavie nie je len sociálne konštruovanou definíciou muža a ženy, ale aj sociálne konštruovanou definíciou vzťahu medzi pohlaviami. Tento konštrukt obsahuje nerovný mocenský vzťah s dominanciou mužov a podriadenosťou žien vo väčšine oblastí života. Muži a ich úlohy, roly, správanie a hodnoty, ktoré sa im pripisujú, sú v mnohých ohľadoch hodnotnejší ako ženy a s nimi spojené hodnoty. Táto vlastnosť spoločnosti, že je zaujatá, pod vplyvom mužov, sa čoraz viac uznáva: mužská úloha sa predpokladá ako norma pre celú spoločnosť, čo sa odráža v politike a iných štruktúrach. Politiky a štruktúry často neúmyselne reprodukovávajú rodovú nerovnosť.

V novej stratégii EÚ v oblasti rodovej rovnosti na roky 2020 - 2025 sa uvádza, že dievčatá a chlapci by mali v celej svojej rozmanitosti vyjadrovať svoje myšlienky a emócie a ísť po zvolenej vzdelávacej a profesionálnej dráhe bez obmedzení stereotypnými rodovými normami. Zdôrazňuje sa tiež, že kľúčová je účinná prevencia násilia (vrátane rodovo podmieneného násilia), ktorá zahŕňa vzdelávanie chlapcov a dievčat od útleho veku o rodovej rovnosti a podporu rozvoja nenásilných vzťahov.

Na samite OSN v roku 2015 prijali členovia OSN stratégiu udržateľného rozvoja do roku 2030, ktorá má 17 cieľov. Piatym cieľom udržateľného rozvoja je rodová rovnosť.

Rodovo citlivé vzdelávanie je základnou hnacou silou udržateľného rozvoja a kľúčovou podmienkou budovania inkluzívnej spoločnosti založenej na ľudských právach a sociálnej spravodlivosti.

Aby sme predišli nedorozumeniam a rôznym výkladom pojmov, uvádzame najprv definície základných pojmov, ktoré sú potrebné na pochopenie témy aj tohto súboru nástrojov.

Pohlavie

Podľa Cambridgeského slovníka sa pohlavie vzťahuje na fyzické rozdiely medzi ľuďmi mužského, ženského alebo intersexuálneho pohlavia. Zvyčajne má človek pri narodení pridelené pohlavie na základe fyziologických rozdielov vrátane genitálií a chromozómovej výbavy. Toto pohlavie sa nazýva aj natálne pohlavie.

Rod

Rod je sociálne konštruovaná definícia mužského, ženského a intersexuálneho pohlavia; je to sociálne modelovanie biologického pohlavia, určené chápaním úloh, činností a rolí pripisovaných mužom a ženám v spoločnosti, vo verejnom a súkromnom živote; je to kultúrne špecifická definícia ženskosti a mužskosti, a preto sa mení v čase a priestore.

Rod je pojem, ktorý označuje spoločensky stanovené úlohy, postavenie a status osôb vo verejnom a súkromnom živote. Môže sa meniť v priebehu času a vzťahov v spoločnosti. Okrem mužského a ženského rodu existuje celé spektrum rodových skupín (transrodové, asexuálne, bisexuálne, omnigenderové, nebinárne...).

Konštrukcia a reprodukcia rodu prebieha na individuálnej aj spoločenskej úrovni. Obe sú rovnako dôležité. Jednotlivé ľudské bytosti svojimi aktivitami formujú rodové roly a normy a reprodujú ich tým, že sa prispôbujú očakávaniam.

Rastie povedomie, že rodovú rovnosť je potrebné zohľadniť na politickej a inštitucionálnej úrovni.

Rodová rovnosť

Rod sa vzťahuje na sociálne konštruované úlohy žien a mužov. To, ako spoločnosť vníma úlohu žien a mužov a čo od každého z nich očakáva (sociálne očakávania týkajúce sa rodových rolí), závisí od viacerých faktorov: kultúrnych, politických, ekonomických, sociálnych a náboženských.

Rodové charakteristiky majú v skutočnosti oveľa širší význam ako rodové roly, pretože kultúrne okolnosti si vynucujú prijatie vzorcov správania, myslenia a cítenia, ktoré do značnej miery podmieňujú možnosť rozvoja a voľby.

Rozdiely v chápaní sociálnych rolí mužov a žien možno pozorovať v rôznych kontextoch: spoločenskom, politickom, vzdelávacom, ekonomickom.

Tak ako rodové roly znamenajú nepísané pravidlá, normy a očakávania, ktoré sa získavajú v procese socializácie, tak aj budovanie osobnej identity je vo väčšine spoločností do veľkej miery ovplyvnené rodovou identitou. Samozrejme, táto rola je do veľkej miery determinovaná kultúrnymi, ekonomickými, náboženskými a inými normami.

Rovnako ich ovplyvňujú zvyky, právo, triedny a etnický pôvod, ako aj predsudky rozšírené v danej spoločnosti. Postoje a správanie k pohlaviu sú naučené a dajú sa zmeniť.

Rodová rovnosť je:

- Pojem, ktorý označuje rovnaké práva, povinnosti a príležitosti pre všetky osoby.
- Čo poskytuje rovnaké príležitosti a práva všetkým jednotlivcom bez ohľadu na pohlavie v rôznych sférach spoločnosti.
- Rovnaké rozdelenie moci a zdrojov medzi rodovými skupinami.
- Venovať pozornosť normám a ideálom, ktoré ovplyvňujú životné podmienky každého človeka.
- Otázka týkajúca sa spravodlivosti a demokracie, ale aj otázka ekonomiky a trvalo udržateľného rozvoja.

Rodová rovnosť to nie je:

- Snaha o to, aby sa ženy viac podobali mužom alebo aby sa muži podobali ženám.

Digitálny aspekt rodovej rovnosti

Vzhľadom na zmeny, ktoré priniesol Covid-19, sa stala nevyhnutnosťou aj potreba digitálnej gramotnosti všetkých ľudí a podpora používania digitálnych nástrojov od útleho veku.

Pedagogickí pracovníci sa musia zaoberať aj rodovou (ne)rovnosťou pri získavaní digitálnych zručností u malých detí, najmä ak pochádzajú z marginalizovaných skupín.

Digitalizácia zamestnancov v predškolských zariadeniach je nepretržitý proces, ktorý sa neustále vyvíja s príchodom nových možností (rôzne nástroje, aplikácie atď.). Preto, keďže digitálny aspekt je jednou z veľkých výziev pre odborníkov v zariadeniach predškolskej výchovy, práca v skupine je tiež veľkou výzvou, na ktorej sa pracuje. Zlepšenie pracovných podmienok v oblasti digitálneho aspektu a odborná príprava v tejto oblasti iniciovali pozitívne zmeny medzi odborníkmi, a tak im umožnili pracovať so všetkými deťmi rovnako, pričom im poskytli možnosť používať rôzne nástroje bezpečným spôsobom.

Digitalizácia tiež umožňuje vyškoliť rodičov o význame používania digitálnych nástrojov deťmi, a to pomocou obsahu, ktorý deti motivuje a podnecuje ich zvedavosť a zároveň neohrozuje ich bezpečnosť a zdravie. Tu sa na jednej strane dostávame k otázke rodovej rovnosti pri ovládaní a používaní digitálnych nástrojov a na druhej strane k rodovej rovnosti pri aktívnej účasti na výchove a vzdelávaní detí. Analýza počas projektu v partnerských krajinách a v celej Európe ukazuje nižšiu mieru dostupnosti a využívania digitálnych nástrojov matkami a zároveň sú to práve ony, ktoré sa viac podieľajú na aktívnej výchove a vzdelávaní detí. Rodová rovnosť v týchto oblastiach je pre rozvoj dieťaťa mimoriadne dôležitá.

Monitorovanie zohľadňujúce rodovú rovnosť

Rodovo citlivé monitorovanie je systematické, pravidelné a objektívne monitorovanie realizácie plánu, cieľov, plánovaných činností, prebiehajúcich aktivít, projektu, programu alebo politiky z rodového hľadiska. Zohľadňuje informácie a údaje zozbierané a porovnávané v rôznych fázach plánovania a realizácie politik, programov alebo aktivít, ako aj iné poznatky a zdroje.

Hodnotenie

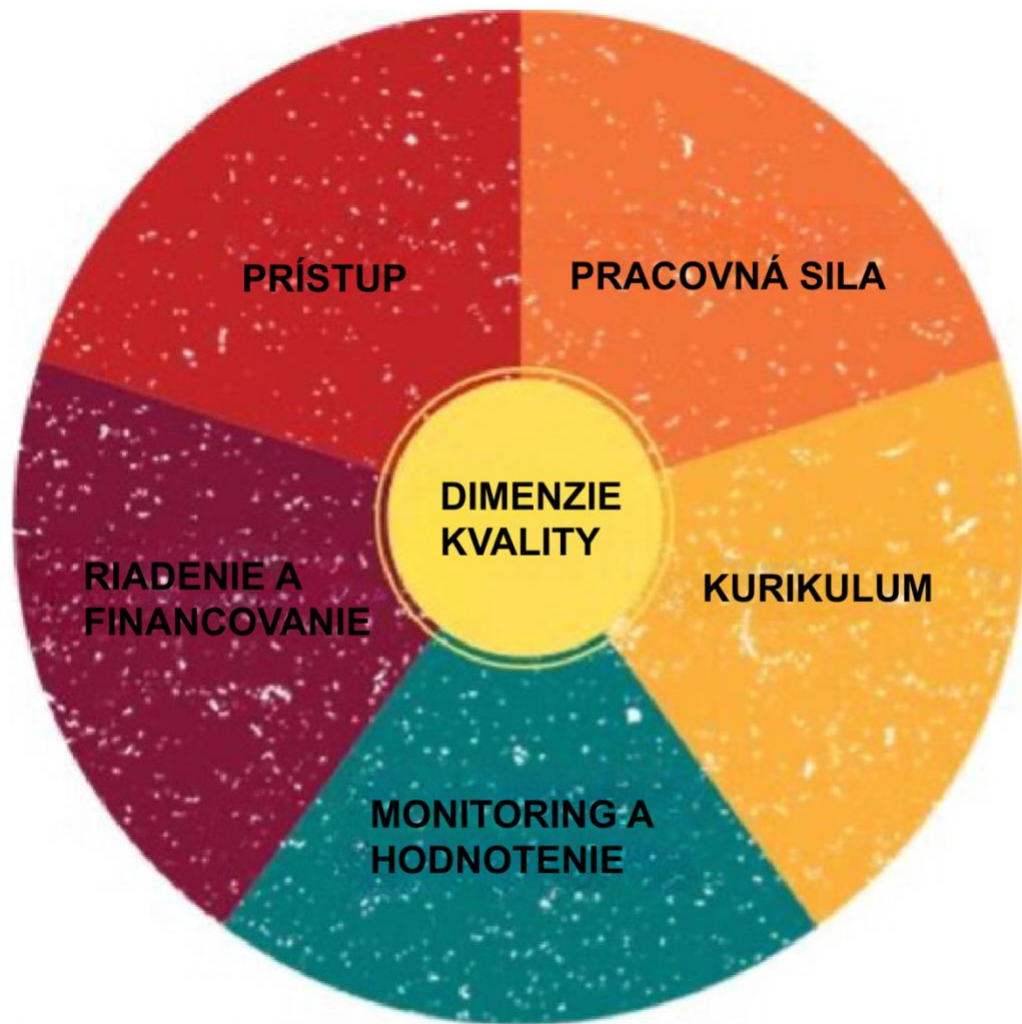
- Hodnotenie je proces porovnávania a posudzovania dosiahnutého výsledku vo vzťahu k plánovanému výsledku po ukončení realizácie plánu, programu alebo činnosti.

3. Metodický prístup a spôsob, akým sme k nemu pristupovali

Sebahodnotenie kvality v rámci každej predškolskej inštitúcie je proces, ktorý iniciuje každá predškolská inštitúcia sama. Uvedený proces zahŕňa hodnotenie kvality vlastnej práce s cieľom zlepšiť podmienky pre rast a rozvoj detí, skvalitniť prácu zamestnancov a poskytnúť podporu rodine. Prostredníctvom procesu sebahodnotenia si predškolské zariadenia zachovávajú autonómiu, pokiaľ ide o hodnotenie existujúcej praxe a navrhovanie pracovných stratégií, ktoré by prispeli k zlepšeniu kvality celkovej práce.

Štandardy kvality práce v zariadeniach predškolskej výchovy a vzdelávania sa určujú podľa týchto oblastí kvality:

1. Prístup na
2. Pracovná sila
3. Kurikulum
4. Monitorovanie a hodnotenie
5. Riadenie a financovanie

Prístup

Vzhľadom na nedostatočný počet miest v predškolských zariadeniach pre deti sú kľúčovými prioritnými faktormi pre zápis detí najmä: zamestnanosť oboch rodičov, deti z marginalizovaných skupín, sociálne slabšie deti a deti s vývinovými problémami. Toto by mali byť kritériá bez ohľadu na pohlavie/rodovú príslušnosť detí.

Pri svojej práci sa odborníci spoliehajú na spoluprácu najmä s jedným z rodičov (podľa výsledkov prieskumu sú to najmä matky). Zlepšenie dostupnosti informácií a spolupráce s oboma rodičmi je jedným z kľúčových cieľov tejto oblasti, ako aj podpora spolupráce celej rodiny s inštitúciou.

Možné normy pre monitorovanie a hodnotenie dostupnosti zohľadňujúce rodové hľadisko:

1.1.1. Rovnaký prístup chlapcov a dievčat do predškolských zariadení

Hoci sa pri zápise venuje pozornosť viacerým aspektom priorít, je zastúpená aj rodová rovnosť? Je počet prijatých chlapcov a dievčat približne rovnaký?

1.1.2. Pri vytváraní skupín sa dbá na rodovú rovnosť

Dbá sa pri vytváraní skupín na to, aby bol počet chlapcov a dievčat v skupine rovnaký, alebo sa skupiny vytvárajú podľa iných kritérií?

1.1.3. Dostupnosť informácií a podpora aktívnej účasti celej rodiny na práci predškolského zariadenia

Je dôležitá rovnocenná spolupráca s oboma rodičmi, alebo sa spolupracuje hlavne s jedným rodičom (hlavne matkami) a uprednostňuje sa zapojenie celej rodiny do života materskej školy?

1.1.4. Rodovo rovné prispôsobenie celého priestoru v inštitúcii

Sú vonkajšie a vnútorné priestory v zariadeniach prispôsobené charakteristikám detí bez ohľadu na pohlavie/rodovú príslušnosť?

1.1.5. Rovnaký prístup k digitálnym zdrojom na základe pohlavia

Sú digitálne nástroje rovnako prístupné pre všetky deti?

Pracovná sila

Rozvíjanie povedomia, vedomostí a zručností vychovávateľov a všetkých ostatných, ktorí pracujú v predškolských zariadeniach, s cieľom vytvoriť rodovo rovné prostredie v najranejšom období je veľmi dôležitá, ale zároveň veľmi náročná úloha pre vychovávateľov a všetkých ostatných. Každý z nás má svoje vlastné presvedčenie o rodovej nerovnosti, máme stereotypy súvisiace s pohlavím, ktoré pochádzajú z nášho detstva. Na to, aby sa zmenilo povedomie o rodovej nerovnosti u zamestnancov, rodičov, kolegov a samotnej komunity, je potrebné neustále odborné vzdelávanie, zdokonaľovanie vedomostí a zručností na vytváranie rodovo rovného prostredia a neustály rozvoj povedomia a postojov o potrebe umožniť rodovú rovnosť odborných zamestnancov.

Možné normy pre monitorovanie a hodnotenie kvality práce zamestnancov s ohľadom na rodovú rovnosť:

2.4.1. uvedenie si potreby umožniť rodovú rovnosť zamestnancov voči deťom, rodine, kolegom a komunitě

Overujú si zamestnanci svoje názory a postoje týkajúce sa rodovej rovnosti a prípadných (ne)vedomých predsudkov a zaujatostí?

2.4.2. Znalosti a zručnosti pri vytváraní rodovo rovného prostredia s deťmi, rodinami, kolegami a komunitou

Absolvujú zamestnanci v rámci kontinuálneho profesijného rozvoja v materskej škole pravidelné školenia na dosiahnutie rodovej rovnosti v práci s deťmi, rodinami a komunitou?

2.4.3. Nepretržitý odborný rozvoj v oblasti rodovej rovnosti

Posilňujem svoje kompetencie v oblasti rodovej rovnosti?

Kurikulum

Pri plánovaní a programovaní výchovno-vzdelávacej práce s cieľom podporiť učenie a rozvoj detí je potrebné, aby sa učiteľ riadil záujmami detí, teda aby ich potreby spájali so stanovenými cieľmi rozvoja a učenia. Pre plynulý priebeh programu je žiaduce zabezpečiť pružnejší rytmus dňa, ktorý by deťom umožnil realizovať rôzne činnosti súvisiace s hrou a učením. Pre rozvoj rodovej rovnosti je potrebné vedome plánovať, aby každá činnosť dávala možnosť rovnakej účasti chlapcom aj dievčatám.

Okrem detí ako iniciátorov nápadov na projekty majú pri plánovaní a programovaní veľký význam aj rodičia detí, ktorí môžu poskytnúť ďalšie usmernenia, návrhy, podnety. Pri tom všetkom majú pedagógovia a rodičia spoločný cieľ, ktorým je prostredníctvom hry a zmysluplných aktivít podporovať deti v skúmaní, riešení problémov, osamostatňovaní sa, rozširovaní skúseností a pod. Pri plánovaní a programovaní je potrebné zdôrazňovať najmä rôzne spôsoby učenia sa detí a zohľadňovať ich, aby deti mohli dosahovať čo najlepšie výsledky a pociťovať spokojnosť so svojimi úspechmi prostredníctvom svojich silných stránok a svojho štýlu učenia. Preto je potrebné potrebu rodovej rovnosti detí sprostredkovať aj samotným rodičom.

"Plánovanie a programovanie práce v prostredí predškolskej výchovy" ako súčasť prvej oblasti kvality práce inštitúcie, ktorá sa týka výchovnej práce, je jedným z najdôležitejších segmentov

v procese vzdelávania. Zahŕňa aj monitorovanie, dokumentovanie a hodnotenie procesu, čo je určite vo funkcii podpory vzdelávania detí a rozvoja programu.

Plán kladie dôraz na usporiadanie učebného prostredia: využitie vnútorného a vonkajšieho priestoru materskej školy s cieľom zabezpečiť deťom príjemný, pohodlný a bezpečný pobyt, v ktorom sa môžu ľahko orientovať. Cieľom je vytvoriť podnetné prostredie, ktoré je atraktívne, inšpiratívne, prispôsobené potrebám detí a ktoré vytvára rozmanité spôsoby ich učenia a rozvoja.

Knihy, hračky, didaktické a iné materiály - správne usporiadané, kompletne, klasifikované, označené, použiteľné, by mali byť k dispozícii všetkým deťom, mali by plánovane podporovať bádanie, hru a rôzne formy ich prejavu. Ich obsah by mal odrážať rodovú rovnosť, aby deti aj nepriamo prijímali posolstvo, že neexistuje lepšie alebo horšie pohlavie.

Dostupnosť a používanie digitálnych nástrojov poskytuje rôzne typy ranej gramotnosti a dispozícií pre učenie a umožňuje deťom vyjadrovať sa a prezentovať sa na účely hry, dokumentovania rôznych aktivít, prístupu k informáciám, čo prispieva k rozvoju primeraného vzťahu a kultúry používania digitálnych technológií. Monitorovaním dostupnosti všetkých digitálnych nástrojov pre všetky deti sa získavajú informácie pre plánovaný rozvoj rodovej rovnosti v dostupnosti a využívaní digitálnych nástrojov.

Prostredie VSRD a jeho programy majú účinnejší vplyv na rozvoj dieťaťa, ak sa realizujú aktivity a spolupráca s miestnou komunitou prostredníctvom spoznávania prírodného prostredia (prechádzky, výlety, výskumné aktivity...) a ak sa využívajú zdroje a priestory v komunite na realizáciu rôznych aktivít (otvorené priestranstvá, vzdelávacie inštitúcie, kultúra, šport...); aktívna účasť na rôznych podujatiach v miestnej komunite (oslavy, festivaly, akcie). Pri plánovaní týchto aktivít by malo byť neoddeliteľnou súčasťou celkového plánovania uvedomenie si umožnenia rodovej rovnosti v dostupnosti a využívaní týchto priestorov.

Pri všetkých týchto aktivitách a plánoch je potrebné podporovať rozhovory s deťmi o rozmanitosti, rovnakých príležitostiach a sociálnom začlenení, spolupráci a pozitívnej vzájomnej závislosti, čo je dobrým základom pre to, aby si deti osvojili uznanie a prijatie iných bez ohľadu na pohlavie.

Možné normy pre rodovo citlivé monitorovanie a hodnotenie učebných osnov:

3.1. Fyzické prostredie

3.1.1. Materiály, hračky a prostriedky sú k dispozícii každému dieťaťu, podporujú skúmanie a hru bez ohľadu na jeho rodovú orientáciu.

Môžu si všetky deti samostatne vyberať a používať materiály a hračky podľa svojich predstáv?

3.1.2. Rovnaký prístup k digitálnym zdrojom a nástrojom

Sú digitálne nástroje dostupné pre všetky deti?

3.1.3. Miestne komunitné priestory sa využívajú ako miesto, kde sa deti a dospelí môžu učiť

Podieľajú sa odborníci, rodičia, pedagógovia a deti spoločne na vzdelávacom procese v miestnej komunite bez ohľadu na rodovú orientáciu?

3.2. Sociálne prostredie

3.2.1. V skupine sa podporujú pozitívne vzťahy, spolupráca a solidarita medzi deťmi bez ohľadu na ich pohlavie.

Podporujem všetky deti, aby sa hrali spolu, spolupracovali a pomáhali si navzájom bez ohľadu na pohlavie dieťaťa?

3.2.2. Vzťah medzi deťmi a vychovávateľmi je založený na rešpektovaní rozmanitosti a dôvere

Budujem si s každým dieťaťom vrúcny citový vzťah? Rozvíjam komunikáciu založenú na dôvere bez ohľadu na pohlavie dieťaťa?

3.2.3. V materskej škole sa podporujú vzťahy dôvery a spolupráce medzi dospelými (zamestnancami a rodičmi) s cieľom podporiť učenie a rozvoj detí.

Sú postoje zamestnancov a rodičov týkajúce sa rodovej rovnosti vo väčšej miere harmonizované?

3.3. Plánovanie a programovanie vzdelávacej práce

3.3.1. Plánovanie výchovno-vzdelávacej práce je založené na neustálom pozorovaní, počúvaní detí a sledovaní ich potrieb a záujmov.

Sledujú sa pri tvorbe programu záujmy detí? Sú rešpektované návrhy všetkých detí?

3.3.2. Pri tvorbe programu sa zohľadňujú podnety, návrhy, nápady a skúsenosti detí a rodičov.

Podieľajú sa na tvorbe programu všetky deti a obaja rodičia? Sledujem ich záujmy a potreby a rešpektujú sa nápady rodičov?

3.3.3. Prijatie hľadiska rodovej rovnosti pri plánovaní pedagogických činností sa týka všetkých aspektov rozvoja detí.

Sú činnosti vykonávané s cieľom rozvíjať rodovú rovnosť plánované tak, aby zahŕňali všetky aspekty rozvoja?

3.3.4. Prijatie perspektívy rodovej rovnosti pri realizácii pedagogických aktivít sa týka všetkých aspektov rozvoja detí.

Sú pri realizácii aktivít zameraných na rozvoj rodovej rovnosti zahrnuté všetky aspekty rozvoja všetkých detí?

3.3.5. Prijatie hľadiska rodovej rovnosti pri plánovaní a realizácii spolupráce s rodičmi, kolegami a komunitou.

Sú rodičia, zamestnanci a miestna komunita viac zapojení do aktivít súvisiacich s rodovou rovnosťou?

Monitorovanie a hodnotenie

Moderná doba, v ktorej žijeme, so sebou prináša mnohé zmeny a výzvy vo všetkých oblastiach práce. V snahe reagovať na nové potreby je potrebné zlepšiť odborný rozvoj zamestnancov. Na zlepšenie práce a profesionálneho rozvoja je potrebné sledovať, ako sa realizujú plány, programy a aktivity, a napokon posúdiť, do akej miery sa podarilo dosiahnuť plány a ciele realizovaných programov a aktivít.

Právne a programové dokumenty upravujú profesijný rozvoj a vzdelávanie pedagógov. Táto právna úprava jasne vymedzuje povinnosti jednotlivcov, inštitúcií a profesijných združení v oblasti plánovania, realizácie a hodnotenia profesijného rozvoja vychovávateľov a ďalších zamestnancov v zariadeniach predškolskej výchovy a vzdelávania.

Spoločné monitorovanie realizácie plánov, programov a činností zahŕňa okrem zamestnancov aj príjemcov. Následne by mali byť do rozvoja rodovej rovnosti v predškolských zariadeniach zapojení aj rodičia.

Možné normy pre monitorovanie a hodnotenie výkonnosti zohľadňujúce rodové hľadisko:

4.1.1. Monitorovanie úrovne existencie rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach práce inštitúcie

Sú stanovené úlohy a zodpovednosti nositeľov, monitorovacie systémy a kontrolné plány súvisiace s prítomnosťou rodovej rovnosti medzi zamestnancami?

4.2.1. Monitorovanie dosahovania rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach práce inštitúcie

Existujú nástroje a údaje na monitorovanie realizácie plánov rozvoja rodovej rovnosti detí?

4.3.1. Hodnotenie prítomnosti rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach práce inštitúcie

Sú definované úlohy a zodpovednosti nositeľov, systémy hodnotenia a časové rámce súvisiace s prítomnosťou rodovej rovnosti medzi zamestnancami?

4.4.1. Hodnotenie dosahovania rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach práce inštitúcie

Existujú nástroje, systémy hodnotenia a časové rámce na hodnotenie úspešnosti plánov na rozvoj rodovej rovnosti detí?

Riadenie a financovanie

Dobrá správa vecí verejných sa riadi zásadami demokracie, otvorenosti, zodpovednosti, ako aj efektívnosti a účinnosti neustáleho poskytovania služieb podľa potrieb občanov. Dôležité je zjednotenie demokracie, modernizácie v práci (uplatňovanie zásad podnikateľského riadenia), ako aj kvality riadenia vo všetkých oblastiach (finančné, rozpočtové, projektové, personálne riadenie, inkluzívne rozhodovanie). Vertikálny rozmer dobrej správy vecí verejných predpokladá existenciu partnerských vzťahov spolupráce a neustálu výmenu poznatkov a informácií medzi všetkými aktérmi.

Organizácia práce každej inštitúcie by mala byť predovšetkým efektívna a účinná. Riadenie by malo byť vo funkcii zlepšovania práce inštitúcie a vo funkcii jej rozvoja. Vychádza otázka, ako aktivity financované v rámci zariadení predškolskej výchovy a vzdelávania prispievajú k rodovej rovnosti a k plneniu povinností miestnej samosprávy vo vzťahu k rodovej rovnosti v oblasti predškolskej výchovy a vzdelávania. Orgány verejnej správy, zamestnávateľia v súlade so zákonom a inými predpismi sú okrem iného povinní poskytovať podporu vzdelávacím programom a vedeckému výskumu s cieľom prispieť k podpore rodovej rovnosti a prekonávaniu rodových stereotypov. Pri plánovaní zdrojov na knihy, hračky a iné didaktické prostriedky je potrebné venovať pozornosť zabezpečeniu doplnkových a ďalších prostriedkov na podporu rodovej rovnosti (rodovo neutrálna hračky, knihy, ktoré podporujú rodovú rovnosť a slobodu výberu pri hre a práci bez ohľadu na pohlavie), ako aj školeniam pre všetkých zamestnancov s cieľom zabezpečiť informovanosť všetkých zamestnancov o rodovej rovnosti.

Možné normy pre monitorovanie a hodnotenie plánovania a financovania zohľadňujúce rodové hľadisko:

5.1. Plánovanie práce inštitúcie

5.1.1. Dokumenty sa pripravujú prostredníctvom konzultácií a za účasti odborníkov zodpovedných za rodovú rovnosť

Konzultuje vedenie zariadenia predškolskej výchovy a vzdelávania pri príprave strategických dokumentov s odborníkmi v oblasti rodovej rovnosti?

5.1.2. Dokumenty v oblasti predškolskej výchovy a vzdelávania sú vzájomne zosúladené a odrážajú význam rozvoja rodovej rovnosti od samého začiatku

Vytvárajú riadiace orgány v prostredí VSRD dokumenty, ktoré sú vzájomne harmonizované a podporujú rodovú rovnosť?

5.2. Organizácia práce v zariadení predškolskej výchovy a vzdelávania

5.2.1. Materiálne a technické zdroje sa využívajú na podporu rozvoja rodovej rovnosti

Môže prostredie poskytnúť materiálne a finančné zdroje, ktoré prispievajú k rodovej rovnosti?

5.2.2. Riaditeľ vytvára podmienky pre využívanie digitálnych technológií na rozvoj rodovej rovnosti

Podporuje riaditeľ zariadenia využívanie digitálnych technológií na rozvoj rodovej rovnosti?

5.3. Riadenie riaditeľa

5.3.1. Riaditeľ zariadenia uznáva význam rodovej rovnosti a prispieva k jej rozvoju a prítomnosti v zariadení

Monitoruje a hodnotí riaditeľ systematicky prácu zamestnancov?

Prispieva to ku kvalite ich práce v oblasti rodovej rovnosti?

4. Nástroje na hodnotenie prítomnosti rodovej rovnosti

Štandardy a ukazovatele pre hodnotenie prítomnosti rodovej rovnosti v rámci zariadení predškolskej výchovy a vzdelávania

OBLASŤ KVALITY	NORMY A UKAZOVATELE
1. Oblasť kvality: Prístup	<p>1.1.1. Rovnaký prístup chlapcov a dievčat k predškolskému vzdelávaniu a výchove</p> <p>1.1.2. Pri vytváraní skupín sa dbá na rodovú rovnosť</p> <p>1.1.3. Dostupnosť informácií a podpora aktívnej účasti celej rodiny na práci v predškolskom zariadení</p> <p>1.1.4. Rodovo rovné prispôsobenie celého priestoru v prostredí predškolskej výchovy a vzdelávania</p> <p>1.1.5. Rodovo rovný prístup k digitálnym nástrojom</p>
2. Oblasť kvality: Pracovná sila	<p>2.1.1. Rozvíjanie povedomia zamestnancov o dôležitosti rodovej rovnosti vo vzťahu k deťom, rodine, kolegom a komunitě</p> <p>2.1.2. Rozvíjajú sa vedomosti a zručnosti na vytváranie rodovo rovného prostredia s deťmi, rodinami, kolegami a komunitou</p> <p>2.1.3. Organizuje sa kontinuálny odborný rozvoj v oblasti rodovej rovnosti</p>
	<p>3.1. Fyzické prostredie</p> <p>3.1.1. Materiály, hračky a prostriedky sú k dispozícii každému dieťaťu, podporujú skúmanie a hru bez ohľadu na jeho rodovú orientáciu.</p>

<p>3. Oblasť kvality</p> <p>Kurikulum</p>	<p>3.1.2. Rovnaký prístup k digitálnym zdrojom</p> <p>3.1.3. Miestne komunitné priestory sa využívajú ako miesto pre vzdelávanie detí a dospelých</p> <p>3.2. Sociálne prostredie</p> <p>3.2.1. V skupine sa podporujú pozitívne vzťahy, spolupráca a solidarita medzi deťmi bez ohľadu na ich pohlavie.</p> <p>3.2.2. Vzťah medzi deťmi a vychovávateľmi je založený na rešpektovaní rozmanitosti a dôvere</p> <p>3.2.3. V materskej škole sa podporujú vzťahy dôvery a spolupráce medzi dospelými (zamestnancami a rodičmi) s cieľom podporiť učenie a rozvoj detí.</p> <p>3.3. Plánovanie a programovanie vzdelávacej práce</p> <p>3.3.1. Plánovanie výchovno-vzdelávacej práce je založené na neustálom pozorovaní, počúvaní detí a sledovaní ich potrieb a záujmov.</p> <p>3.3.2. Pri tvorbe programu sa zohľadňujú podnety, návrhy, nápady a skúsenosti detí a rodičov.</p> <p>3.3.3. Prijatie hľadiska rodovej rovnosti pri plánovaní pedagogických činností sa týka všetkých aspektov rozvoja detí.</p> <p>3.3.4. Prijatie perspektívy rodovej rovnosti pri realizácii pedagogických aktivít sa týka všetkých aspektov rozvoja detí.</p> <p>3.3.5. Prijatie hľadiska rodovej rovnosti pri plánovaní a realizácii spolupráce s rodičmi, kolegami a komunitou</p>
---	---

<p>4. Oblasť kvality:</p> <p>Monitorovanie a hodnotenie</p>	<p>4.1.1. Monitorovanie prítomnosti a vyhodnocovanie dosahovania rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach práce zariadenia predškolskej výchovy a vzdelávania</p>
<p>5. Oblasť kvality:</p> <p>Riadenie a financovanie</p>	<p>5.1. Plánovanie práce v zariadení predškolskej výchovy a vzdelávania</p> <p>5.1.1. Dokumenty sa pripravujú na základe konzultácií a za účasti odborníkov zodpovedných za rodovú rovnosť</p> <p>5.1.2. Dokumenty v oblasti predškolskej výchovy a vzdelávania sú vzájomne zosúladené a odrážajú význam rozvoja rodovej rovnosti od samého začiatku</p> <p>5.2. Organizácia práce v prostredí predškolskej výchovy a vzdelávania</p> <p>5.2.1. Finančné a technické zdroje sa využívajú na podporu rozvoja rodovej rovnosti</p> <p>5.2.2. Riaditeľ vytvára podmienky na využívanie digitálnych technológií na rozvoj rodovej rovnosti</p> <p>5.3. Riadenie podľa riaditeľa</p> <p>5.3.1. Riaditeľ zariadenia predškolskej výchovy a vzdelávania uznáva význam rodovej rovnosti a prispieva k jej rozvoju a prítomnosti v zariadení predškolskej výchovy a vzdelávania</p>

Kontrolný zoznam pre hodnotenie prítomnosti rodovej rovnosti v rámci predškolského vzdelávania a starostlivosti

Kontrolný zoznam je určený pre všetkých, ktorí si chcú overiť, či dodržiavajú rodovú rovnosť od najranejšieho obdobia pri práci s deťmi.

VYHLÁSENIE		ÁNO	NIE	KOMENTÁR
1. Oblasť kvality: Prístup				
1.1.1.	Pri prijímaní detí do zariadení predškolského vzdelávania a starostlivosti sa dodržiava zásada rodovej rovnosti.			
1.1.2.	Pri vytváraní skupín sa dodržiava zásada rodovej rovnosti.			
1.1.3.	Obaja rodičia majú rovnaký prístup k informáciám a sú rovnako zapojení do práce v zariadení predškolského vzdelávania a starostlivosti.			
1.1.4.	Tento priestor je do veľkej miery štruktúrovaný tak, aby podporoval rodovú rovnosť.			
1.1.5.	Všetky deti majú rovnaké príležitosti používať digitálne technológie.			
2. Oblasť kvality: Pracovná sila				
2.1.1.	Podporujem aktivity, ktoré rozvíjajú a podporujú rodovú rovnosť.			
2.1.2.	Vo svojej práci vykonávam činnosti, ktoré podporujú rodovú rovnosť.			

2.1.3.	Zúčastňujem sa na organizovaných aktivitách (semináre, školenia, tribúny...) zameraných na vzdelávanie zamestnancov o dôležitosti uplatňovania rodovej rovnosti.			
3. Oblasť kvality: Kurikulum				
3.1.1.	Všetky deti si môžu samostatne vyberať a používať materiály a hračky podľa svojich predstáv.			
3.1.2.	Všetky deti majú k dispozícii digitálne zdroje.			
3.1.3.	Odborníci, rodičia, pedagógovia a deti bez ohľadu na pohlavie sa spoločne zúčastňujú na vzdelávacom procese v miestnej komunite.			
3.2.1.	Povzbudzujem všetky deti, aby sa hrali spolu, spolupracovali a pomáhali si navzájom, bez ohľadu na pohlavie dieťaťa.			
3.2.2.	S každým dieťaťom budujem vrúcny citový vzťah a rozvíjam komunikáciu založenú na dôvere bez ohľadu na pohlavie dieťaťa.			
3.2.3.	Postoje pedagógov a rodičov v súvislosti s rodovou rovnosťou sú do veľkej miery harmonizované.			
3.3.1.	Pri tvorbe plánu a programu sa starostlivo sledujú záujmy detí a zohľadňujú sa návrhy všetkých detí.			
3.3.2.	Všetky deti a rodičia sa podieľajú na tvorbe plánu a programu, pretože učiteľ sleduje ich záujmy a potreby a rešpektuje predstavy rodičov.			
3.3.3.	Činnosti vykonávané s cieľom rozvíjať rodovú rovnosť sú plánované tak, aby zahŕňali všetky aspekty rozvoja			

3.3.4.	Pri realizácii aktivít, ktoré sa vykonávajú s cieľom rozvíjať rodovú rovnosť, sa zohľadňujú všetky aspekty rozvoja všetkých detí.			
3.3.5.	Rodičia, zamestnanci a miestna komunita sa čoraz viac zapájajú do aktivít súvisiacich s rodovou rovnosťou.			
4. Oblasť kvality: Monitorovanie a hodnotenie				
4.1.1.	Boli určené úlohy a zodpovednosti nositeľov, monitorovacie systémy a kontrola plánov týkajúcich sa rodovej rovnosti (samohodnotiaci tím).			
5. Oblasť kvality: Riadenie a financovanie				
5.1.1.	Pri vypracúvaní strategických dokumentov sa prostredie ECEC radí s odborníkmi v oblasti rodovej rovnosti.			
5.1.2.	Riadiace orgány v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve pripravujú dokumenty, ktoré sú vzájomne zosúladené a v rámci rodovej rovnosti.			
5.2.1.	Prostredie predškolského vzdelávania a starostlivosti je schopné poskytnúť materiálne a finančné zdroje, ktoré prispievajú k rodovej rovnosti.			
5.2.2.	Riaditeľka zariadenia predškolskej výchovy a vzdelávania podporuje využívanie digitálnych technológií na účely rozvoja rodovej rovnosti.			
5.3.1.	Riaditeľ systematicky monitoruje a hodnotí prácu zamestnancov a tímov a prispieva ku kvalite ich práce v súvislosti s rodovou rovnosťou.			